

ĐỊNH HƯỚNG LỐI SỐNG TRÊN KHÔNG GIAN MẠNG ĐỐI VỚI SINH VIÊN CÁC TRƯỜNG CÔNG AN NHÂN DÂN TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Tổng Thị Lan Anh
Học viện Cảnh sát nhân dân

Tóm tắt: Bài báo phân tích thực trạng lối sống trên không gian mạng của sinh viên các trường Công an nhân dân trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay. Kết quả cho thấy sinh viên đã chủ động khai thác hiệu quả các nền tảng số phục vụ học tập, rèn luyện và bước đầu hình thành ý thức trách nhiệm trên không gian mạng. Tuy nhiên, vẫn tồn tại những hạn chế như khả năng nhận diện thông tin sai lệch còn yếu, một số biểu hiện hành vi chưa chuẩn mực và sự ảnh hưởng của các trào lưu mạng đến hệ giá trị cá nhân. Trên cơ sở đó, bài báo đề xuất các giải pháp nhằm định hướng lối sống lành mạnh, nâng cao bản lĩnh chính trị, năng lực số và ý thức tự rèn luyện cho sinh viên trong môi trường số.

Từ khóa: lối sống số; không gian mạng; sinh viên Công an nhân dân; chuyển đổi số; kỹ năng số; định hướng giá trị.

GUIDING LIFESTYLES IN THE NETWORK FOR STUDENTS OF PEOPLE'S POLICE ACADEMIES IN THE CURRENT CONTEXT

Abstract: This article analyzes the current state of lifestyles in the network among students of People's Police academies in the context of digital transformation. The results show that students have proactively and effectively utilized digital platforms for learning and training, and have begun to develop a sense of responsibility in the online environment. However, limitations still exist, such as weak ability to identify misinformation, some non-standard behavioral manifestations, and the influence of online trends on personal values. Based on this, the article proposes solutions to guide healthy lifestyles, enhance political acumen, digital skills, and self-discipline for students in the digital environment.

Keywords: digital lifestyle; network space; People's Public Security students; digital transformation; digital skills; value orientation.

Nhận bài: 06/03/2026

Phản biện: 27/03/2026

Duyệt đăng: 31/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự phát triển bùng nổ của công nghệ thông tin, truyền thông số và các nền tảng mạng xã hội trong những năm gần đây đã làm thay đổi sâu sắc phương thức con người tiếp cận tri thức, giao tiếp xã hội, tổ chức lao động, học tập và thể hiện bản thân. Không gian mạng đã trở thành một môi trường xã hội mới, có phạm vi rộng lớn, tính kết nối cao, tốc độ lan truyền nhanh và sức ảnh hưởng mạnh mẽ; không còn đơn thuần là công cụ kỹ thuật hỗ trợ trao đổi thông tin, mà ngày càng trở thành “không gian sống số”, nơi con người tham gia tương tác, tiếp nhận giá trị, xây dựng hình ảnh cá nhân, bộc lộ quan điểm, hình thành niềm tin, thói quen và định vị phong cách sống của mình.

Đối với thế hệ trẻ nói chung, sinh viên nói riêng, không gian mạng có vị trí đặc biệt quan trọng. Đây là nhóm xã hội có khả năng tiếp cận nhanh với công nghệ mới, có nhu cầu giao tiếp, học hỏi, khám phá và thể hiện bản thân cao. Thông qua internet và các nền tảng số, sinh viên có điều kiện mở rộng hiểu biết, cập nhật tri thức, tham gia các cộng đồng học thuật, rèn luyện kỹ năng nghề nghiệp, đồng thời thiết lập và duy trì các mối quan hệ xã hội đa dạng. Tuy nhiên, chính trong quá trình đó, không gian mạng cũng trở thành môi trường tác động trực tiếp đến quá trình hình thành

nhân cách, định hướng giá trị, cách ứng xử, chuẩn mực hành vi và lối sống của sinh viên trong đời sống thực. Lối sống trên không gian mạng, vì vậy, là một bộ phận ngày càng quan trọng trong tổng thể lối sống của con người hiện đại.

Đối với sinh viên các trường Công an nhân dân, vấn đề này càng có ý nghĩa đặc biệt quan trọng. Đây là lực lượng đặc thù, được tuyển chọn, giáo dục và đào tạo trong môi trường kỷ luật, chính quy, nhằm chuẩn bị trở thành những cán bộ, chiến sĩ công an trong tương lai. Khác với sinh viên ở nhiều cơ sở giáo dục khác, sinh viên Công an nhân dân không chỉ là chủ thể của quá trình học tập mà còn là lực lượng trực tiếp kế thừa nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, giữ gìn trật tự, an toàn xã hội, bảo vệ Đảng, Nhà nước, Nhân dân và chế độ xã hội chủ nghĩa. Vì vậy, yêu cầu đối với sinh viên Công an nhân dân không chỉ dừng lại ở năng lực chuyên môn, trình độ pháp luật, nghiệp vụ mà còn bao gồm bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng, ý thức tổ chức kỷ luật cao, tác phong chuẩn mực và lối sống lành mạnh. Mỗi hành vi trên không gian mạng của sinh viên Công an nhân dân, dù là đăng tải hình ảnh, chia sẻ thông tin, bình luận hay bày tỏ quan điểm, đều có thể tác động không chỉ đến bản thân sinh viên mà

còn đến hình ảnh, uy tín của nhà trường, của lực lượng Công an nhân dân và rộng hơn là niềm tin xã hội đối với lực lượng vũ trang nhân dân.

Bên cạnh việc không gian mạng mở ra cho sinh viên Công an nhân dân nhiều cơ hội quan trọng thì cũng đặt ra không ít thách thức đối với quá trình hình thành và phát triển lối sống của sinh viên các trường Công an nhân dân. Trong điều kiện các thế lực thù địch, phản động, cơ hội chính trị ngày càng triệt để lợi dụng internet và mạng xã hội để tuyên truyền xuyên tạc, kích động, chống phá Đảng, Nhà nước và lực lượng vũ trang, sinh viên Công an nhân dân không chỉ là đối tượng cần được bảo vệ trước các nguy cơ xâm nhập về tư tưởng, mà còn phải được chuẩn bị để trở thành lực lượng có khả năng nhận diện, đấu tranh, phản bác hiệu quả trên không gian mạng. Nếu không được định hướng kịp thời, đúng đắn và thường xuyên, những hạn chế trong nhận thức và hành vi của sinh viên trên môi trường số có thể ảnh hưởng đến quá trình tu dưỡng, rèn luyện, làm suy giảm tính chuẩn mực của lối sống, thậm chí tác động bất lợi đến chất lượng đào tạo nguồn nhân lực cho lực lượng Công an nhân dân.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng lối sống trên không gian mạng của sinh viên các trường Công an nhân dân hiện nay

Trong bối cảnh chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, sinh viên các trường Công an nhân dân hiện nay có mức độ tiếp cận và tham gia không gian mạng ngày càng sâu rộng. Thực tiễn cho thấy, hầu hết sinh viên đều sử dụng đồng thời nhiều nền tảng số khác nhau như Facebook, YouTube, TikTok, Zalo,... các diễn đàn học thuật và các hệ thống học tập trực tuyến. Thời gian sử dụng internet trung bình mỗi ngày tương đối cao, không chỉ phục vụ mục đích học tập mà còn gắn liền với nhu cầu giải trí, giao tiếp và cập nhật thông tin. Không gian mạng đã trở thành một phần tất yếu trong đời sống hằng ngày của sinh viên Công an nhân dân. Các hoạt động như tra cứu tài liệu chuyên ngành, tham gia lớp học trực tuyến, trao đổi học thuật, theo dõi tin tức thời sự, tương tác xã hội... đều được thực hiện thường xuyên thông qua môi trường số. Điều này phản ánh sự thích ứng nhanh của sinh viên với xu thế công nghệ, đồng thời cho thấy vai trò ngày càng quan trọng của không gian mạng trong quá trình đào tạo và rèn luyện. Tuy nhiên, mức độ tham gia cao cũng đồng nghĩa với việc sinh viên chịu tác động mạnh mẽ hơn từ các

luồng thông tin đa chiều trên mạng. Đây là tiền đề làm xuất hiện những biến đổi nhất định trong nhận thức, thái độ và hành vi của sinh viên trên không gian mạng.

Một trong những biểu hiện tích cực nổi bật là sinh viên Công an nhân dân ngày càng chủ động trong việc khai thác các nguồn tài nguyên số phục vụ học tập và nghiên cứu. Việc sử dụng internet để tra cứu văn bản pháp luật, tài liệu nghiệp vụ, các công trình nghiên cứu khoa học, cũng như cập nhật tình hình an ninh - chính trị trong nước và quốc tế đã trở thành thói quen phổ biến. Không gian mạng giúp sinh viên mở rộng phạm vi tiếp cận tri thức, vượt ra ngoài giới hạn của giáo trình truyền thống. Điều này góp phần nâng cao năng lực tự học, tư duy độc lập và khả năng thích ứng với yêu cầu đào tạo trong thời đại số.

Nhìn chung, phần lớn sinh viên các trường Công an nhân dân bước đầu đã hình thành ý thức trách nhiệm trên không gian mạng, có ý thức giữ gìn hình ảnh cá nhân và tập thể khi tham gia mạng xã hội. Nhiều sinh viên thể hiện sự thận trọng trong việc đăng tải thông tin, hạn chế chia sẻ các nội dung nhạy cảm, đồng thời tuân thủ các quy định của ngành và nhà trường. Một số sinh viên còn tích cực tham gia lan tỏa các giá trị tích cực, chia sẻ thông tin chính thống, đấu tranh phản bác những luận điệu sai trái, xuyên tạc. Đây là biểu hiện của việc bước đầu hình thành “ý thức công dân số” gắn với trách nhiệm nghề nghiệp tương lai. Đồng thời, việc thường xuyên sử dụng các nền tảng số giúp sinh viên Công an nhân dân từng bước nâng cao kỹ năng công nghệ, kỹ năng giao tiếp trực tuyến, kỹ năng tìm kiếm và xử lý thông tin. Những kỹ năng này có ý nghĩa quan trọng trong bối cảnh lực lượng Công an nhân dân đang đẩy mạnh chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ trong quản lý và đấu tranh phòng, chống tội phạm.

Bên cạnh những mặt tích cực, thực trạng lối sống trên không gian mạng của sinh viên Công an nhân dân vẫn tồn tại nhiều hạn chế cần được nhìn nhận một cách khách quan và toàn diện. Một bộ phận sinh viên còn hạn chế về nhận thức và khả năng “miễn dịch thông tin”, chưa nhận thức đầy đủ về tính chất phức tạp, đa chiều của không gian mạng. Trong khi thông tin trên internet có tính hỗn hợp, bao gồm cả thông tin chính thống và thông tin sai lệch, thì khả năng phân tích, đánh giá, kiểm chứng của một số sinh viên còn hạn chế. Điều này dẫn đến tình trạng tiếp nhận thông tin một cách thụ động, thiếu chọn lọc, thậm chí có trường hợp

vô tình chia sẻ lại những nội dung chưa được kiểm chứng. Đáng chú ý, trước các luận điệu xuyên tạc, bóp méo sự thật của các thế lực thù địch, một số sinh viên chưa có khả năng nhận diện rõ ràng, dẫn đến nguy cơ bị tác động về tư tưởng.

Cùng với đó, một số sinh viên còn có biểu hiện thiếu chuẩn mực trong hành vi trên không gian mạng, như đăng tải hình ảnh, video chưa phù hợp với tư cách của sinh viên Công an nhân dân, sử dụng ngôn ngữ thiếu chuẩn mực trong bình luận, tham gia vào các tranh luận thiếu kiểm soát, dễ bị kích động. Mặc dù những biểu hiện này không phổ biến, nhưng trong môi trường mạng có tính lan tỏa cao, chúng có thể gây ảnh hưởng tiêu cực đến hình ảnh của cá nhân và tập thể.

Một vấn đề đáng chú ý là sự tác động của các trào lưu mạng đến lối sống của sinh viên. Việc chạy theo “trend”, đề cao sự nổi tiếng ảo, coi trọng lượt “like”, “share”, “view” có thể dẫn đến sự lệch lạc trong hệ giá trị. Trong một số trường hợp, sinh viên có xu hướng quan tâm nhiều hơn đến việc thể hiện bản thân trên mạng thay vì tập trung vào học tập và rèn luyện. Điều này phản ánh sự xâm nhập của các giá trị thực dụng, hình thức vào đời sống tinh thần của một bộ phận sinh viên. Không gian mạng hiện nay là môi trường mà các thế lực thù địch lợi dụng để tuyên truyền, xuyên tạc, kích động chống phá. Các nội dung này thường được ngụy trang tinh vi dưới dạng thông tin “trung lập”, “phản biện”, “giải trí”, gây khó khăn cho việc nhận diện. Sinh viên Công an nhân dân nếu thiếu bản lĩnh chính trị và kỹ năng phản biện, có thể bị ảnh hưởng bởi các thông tin này, từ đó hình thành những nhận thức sai lệch, thậm chí dao động về lập trường tư tưởng.

2.2. Một số giải pháp, định hướng

2.2.1. Tăng cường giáo dục chính trị, tư tưởng và định hướng giá trị cho sinh viên Công an nhân dân trên không gian mạng

Giải pháp có tính nền tảng là nâng cao nhận thức chính trị, tư tưởng và hệ giá trị cho sinh viên khi tham gia không gian mạng. Trong bối cảnh các luồng thông tin đa chiều, phức tạp và tiềm ẩn nhiều yếu tố tiêu cực, việc trang bị cho sinh viên một “bộ lọc tư duy” vững chắc là hết sức cần thiết. Trước hết, cần đổi mới nội dung giáo dục chính trị, tư tưởng theo hướng gắn với thực tiễn môi trường mạng. Các nội dung như nhận diện âm mưu, thủ đoạn của các thế lực thù địch trên không gian mạng; phân tích các dạng thông tin sai lệch, tin giả; hiểu rõ cơ chế lan truyền thông tin trên mạng xã hội... cần được đưa vào chương trình

giảng dạy một cách có hệ thống. Bên cạnh đó, cần chú trọng bồi dưỡng hệ giá trị chuẩn mực của người chiến sĩ Công an nhân dân trong thời đại số, bao gồm: bản lĩnh chính trị vững vàng, ý thức trách nhiệm cao, trung thực, chuẩn mực trong phát ngôn và hành vi, tinh thần thượng tôn pháp luật và ý thức phục vụ nhân dân. Khi hệ giá trị được định hình rõ ràng, sinh viên sẽ có cơ sở để tự điều chỉnh hành vi của mình trên không gian mạng.

2.2.2. Xây dựng và hoàn thiện bộ quy tắc ứng xử trên không gian mạng

Một trong những giải pháp quan trọng là xây dựng bộ quy tắc ứng xử trên không gian mạng dành riêng cho sinh viên các trường Công an nhân dân, phù hợp với đặc thù ngành nghề và yêu cầu kỷ luật. Bộ quy tắc này cần cụ thể hóa các chuẩn mực về: phát ngôn trên mạng xã hội, chia sẻ và sử dụng thông tin, đăng tải hình ảnh, video cá nhân, tham gia các diễn đàn, nhóm mạng, trách nhiệm khi tương tác với các nội dung nhạy cảm... Việc xây dựng quy tắc không chỉ dừng lại ở việc ban hành văn bản mà cần được triển khai thông qua các hình thức tuyên truyền, giáo dục, tập huấn và kiểm tra, đánh giá thường xuyên. Đồng thời, cần kết hợp giữa “kỷ luật cứng” và “định hướng mềm”, tránh tình trạng áp đặt, hình thức, không phù hợp với tâm lý người học.

2.2.3. Nâng cao năng lực số và kỹ năng “miễn dịch thông tin” cho sinh viên Công an nhân dân

Trong môi trường số, kỹ năng không chỉ là yếu tố hỗ trợ mà trở thành năng lực cốt lõi. Do đó, cần chú trọng trang bị cho sinh viên các kỹ năng thiết yếu khi tham gia không gian mạng. Trước hết là kỹ năng nhận diện và kiểm chứng thông tin. Sinh viên cần được hướng dẫn cách phân biệt nguồn tin chính thống và không chính thống, cách kiểm tra độ tin cậy của thông tin, nhận diện các dấu hiệu của tin giả, tin xuyên tạc. Tiếp đó là kỹ năng phản biện và tư duy độc lập. Đây là yếu tố quan trọng giúp sinh viên không bị cuốn theo các luồng dư luận trên mạng. Thông qua việc rèn luyện khả năng phân tích, lập luận, đánh giá vấn đề từ nhiều góc độ, sinh viên có thể hình thành chính kiến vững vàng. Đồng thời, cần có kỹ năng bảo mật và an toàn thông tin. Trong bối cảnh tội phạm mạng ngày càng gia tăng, việc bảo vệ thông tin cá nhân, tài khoản mạng xã hội, dữ liệu học tập và công tác là yêu cầu bắt buộc. Việc đào tạo các kỹ năng này có thể được thực hiện thông qua các học phần chuyên đề, các khóa tập huấn, hội thảo hoặc lồng ghép trong các môn học liên quan.

2.2.4. Tăng cường ứng dụng công nghệ trong quản lý, giám sát và định hướng cho sinh viên

Trong điều kiện chuyển đổi số, công tác quản lý sinh viên cần được hỗ trợ bởi các công cụ công nghệ hiện đại. Việc ứng dụng công nghệ giúp nâng cao hiệu quả giám sát, phát hiện sớm các biểu hiện lệch chuẩn và kịp thời định hướng. Cần triển khai các giải pháp như: xây dựng hệ thống theo dõi, phân tích xu hướng thông tin liên quan đến sinh viên; ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong cảnh báo nội dung nhạy cảm; thiết lập các kênh phản hồi nhanh giữa nhà trường và sinh viên. Tuy nhiên, bên cạnh đó cần lưu ý rằng việc ứng dụng công nghệ phải đi đôi với bảo đảm quyền riêng tư và tôn trọng cá nhân, tránh tạo tâm lý bị kiểm soát quá mức.

2.2.5. Phát huy vai trò tự giáo dục, tự rèn luyện của sinh viên Công an nhân dân

Bên cạnh các yếu tố bên ngoài, yếu tố quyết định vẫn là ý thức tự giác của mỗi sinh viên Công an nhân dân. Việc định hướng lối sống trên không gian mạng chỉ thực sự hiệu quả khi sinh viên chủ động nhận thức và điều chỉnh hành vi của mình. Sinh viên cần tự xây dựng chuẩn mực cá nhân khi tham gia mạng, chủ động lựa chọn thông tin tích cực, tự kiểm soát thời gian và nội dung sử dụng mạng xã hội, có trách nhiệm với mỗi hành vi, phát ngôn trên không gian mạng... Quá trình tự giáo dục cần được hỗ trợ bằng môi trường học tập tích cực, sự định hướng đúng đắn từ nhà trường và các tổ chức.

2.2.6. Tăng cường phối hợp giữa nhà trường Công an nhân dân, gia đình và xã hội

Việc định hướng lối sống trên không gian mạng cho sinh viên không thể chỉ là nhiệm vụ riêng của nhà trường mà cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa các chủ thể giáo dục. Gia đình cần quan

tâm, định hướng và theo dõi việc sử dụng internet của sinh viên; xã hội cần tạo môi trường thông tin lành mạnh, hạn chế các nội dung tiêu cực; các cơ quan chức năng cần tăng cường quản lý, xử lý các hành vi vi phạm trên không gian mạng. Sự phối hợp đồng bộ giữa các lực lượng sẽ tạo nên “hệ sinh thái giáo dục” toàn diện, góp phần hình thành lối sống đúng đắn cho sinh viên.

III. KẾT LUẬN

Trong bối cảnh chuyển đổi số và sự phát triển ngày càng sâu rộng của không gian mạng, việc định hướng lối sống cho sinh viên các trường Công an nhân dân trở thành yêu cầu cấp thiết, có ý nghĩa cả về giáo dục, quản lý và xây dựng lực lượng. Kết quả nghiên cứu cho thấy không gian mạng vừa mở ra nhiều cơ hội cho sinh viên trong học tập, rèn luyện, tiếp cận tri thức và phát triển kỹ năng số, vừa đặt ra không ít thách thức đối với quá trình hình thành nhân cách, định hướng giá trị và chuẩn mực hành vi. Mặc dù phần lớn sinh viên đã bước đầu hình thành ý thức trách nhiệm khi tham gia môi trường số, vẫn còn tồn tại những hạn chế như khả năng nhận diện thông tin sai lệch chưa cao, một số biểu hiện ứng xử chưa phù hợp và sự tác động của các trào lưu mạng đến hệ giá trị cá nhân. Vì vậy, định hướng lối sống trên không gian mạng cho sinh viên các trường Công an nhân dân cần được thực hiện đồng bộ thông qua giáo dục chính trị, tư tưởng, xây dựng quy tắc ứng xử, nâng cao năng lực số, tăng cường tự rèn luyện và phát huy vai trò phối hợp giữa nhà trường, gia đình và xã hội. Đây là cơ sở quan trọng để hình thành lớp sinh viên Công an nhân dân có bản lĩnh, trách nhiệm, chuẩn mực và thích ứng tốt trong môi trường số hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng Cộng sản Việt Nam: Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, H.2021
 Bộ Công an: Giáo trình Công tác giáo dục chính trị tư tưởng trong Công an nhân dân, H.2020
 Nguyễn Phú Trọng: Một số vấn đề lý luận và thực tiễn về chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, H.2022
 Bộ Thông tin và Truyền thông: Báo cáo chuyên đổi số quốc gia, H.2021
 Trung ương Đoàn TNCS Hồ Chí Minh: Thanh niên với văn hóa ứng xử trên không gian mạng, Nxb Thanh niên, H.2022